

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 8 december 2011

Ö 591-11

KLAGANDE

FABEC Aktiebolag, 556178-9974

Orrekulla Industrigata 22

425 36 Hisings Kärra

Ombud: LZ

MOTPART

Skatteverket

171 94 Solna

Ombud: MW

SAKEN

Hinder mot verkställighet

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Hovrätten för Västra Sveriges beslut 2011-01-14 i mål ÖÄ 4496-10

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen avslår överklagandet.

Vad Högsta domstolen tidigare har förordnat om inhibition ska inte längre gälla.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

FABEC Aktiebolag har yrkat att Högsta domstolen fastställer att det föreligger hinder mot verkställighet.

Skatteverket har motsatt sig att beslutet ändras.

Högsta domstolen har den 21 februari 2011 beslutat att ytterligare åtgärder för verkställighet tills vidare inte får äga rum i målet.

SKÄL

Bakgrund

1. Sedan tingsrätten den 24 februari 2009 beslutat att inleda ett förfarande enligt lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion avseende FABEC Aktiebolag, fastställde tingsrätten den 10 augusti 2009 ett offentligt ackord, enligt vilket de oprioriterade borgenärernas fordringar sattes ned till 25 procent. I företagsrekonstruktionen betalade staten ut sammanlagt 1 718 252 kr i statlig lönegaranti. Av detta belopp avsåg 918 252 kr lön för arbete som hade utförts efter ansökan om företagsrekonstruktion.

2. Länsstyrelsen i Västra Götalands län riktade den 18 januari 2010 ett skriftligt krav mot Fabec avseende återbetalning av utbetalda lönegarantimedel med 918 252 kr plus ränta enligt 6 § förordningen (1993:1138) om hantering av statliga fordringar. Fabec betalade inte inom den tid om en månad som länsstyrelsen hade angett. Länsstyrelsen ansökte därför om verkställighet hos Kronofogdemyndigheten avseende det nämnda beloppet.
3. Den 8 juni 2010 betalade Fabec 229 563 kr, vilket utgör 25 procent av 918 252 kr. Fabec gjorde hos Kronofogdemyndigheten och gör fortfarande gällande att det föreligger hinder mot verkställighet avseende resten av beloppet, eftersom statens återkrav med anledning av den utbetalade lönegarantin omfattas av det offentliga ackordet; Fabec har därför inte något ytterligare belopp att betala.
4. Kronofogdemyndigheten avslag Fabecs invändning mot verkställighet. Myndigheten konstaterade att ansökan om verkställighet grundades på en exekutionstitel enligt 3 kap. 1 § första stycket 6 utsökningsbalken och att anspråket inte framstod som uppenbart felaktigt. Efter det att Fabec hade överklagat beslutet lämnade tingsrätten överklagandet utan bifall, och hovrätten avslag därefter Fabecs överklagande av tingsrättens beslut.
5. Fabec har gjort gällande att fordran på lön ska anses ha uppkommit före ansökan om företagsrekonstruktion när anspråket är grundat på ett anställningsavtal ingånget före denna tidpunkt. Detta leder enligt Fabec till att statens krav omfattas av det offentliga ackordet. Att Fabec har tillgodogjort sig prestationer av de anställda under företagsrekonstruktionen ska enligt Fabec inte ha någon betydelse. Enligt Fabec innebär detta att exekutionstiteln är uppenbart felaktig och att det föreligger hinder mot verkställighet.

6. Skatteverket har anfört i första hand att en lönefordran uppkommer i samband med att den anställde utför sin arbetsprestation och i andra hand att fordran på lön för utfört arbete under rekonstruktionen bör vara undantagen från det offentliga ackordet på allmänna sakrättsliga grunder. Enligt Skatteverket framstår exekutionstiteln av dessa skäl inte som uppenbart felaktig.

Prövningen i verkställighetsärenden

7. Enligt 3 kap. 1 § första stycket 6 utsökningsbalken jämförd med 13 § lönegarantiförordningen (1992:501) utgör statens fordran på grund av utbetalat lönegarantibelopp, som inte betalas inom den av länsstyrelsen föreskrivna tiden, en exekutionstitel som får ligga till grund för verkställighet.

8. Av 3 kap. 21 § andra stycket utsökningsbalken framgår att verkställighet inte får äga rum om svaranden gör gällande att något förhållande som rör parternas mellanhavande utgör hinder mot verkställighet och denna invändning inte kan lämnas utan avseende. Regeln är avsedd främst för invändningar hänförliga till tiden efter exekutionstiteln (se prop. 1980/81:8 s. 327 f.), medan en grundläggande princip i fråga om exekutionstitlar är att verkställighetsmyndigheten inte ska gå in på en prövning av de frågor som har avgjorts genom dessa.

9. Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 1984 s. 602, som gällde av en länsstyrelse fastställda kostnader för borttransport av miljöfarligt avfall, uttalat att möjligheterna i ett utsökningsmål att underkänna en exekutionstitel är ytterligt begränsade även vad avser administrativa beslut. Detta gäller enligt Högsta domstolens beslutsskäl också i situationer där exekutionstiteln, som i rättsfallet, inte kan överklagas, dock att det i sådana fall kan finnas anledning att sträcka prövningen av exekutionstiteln något längre än annars. Även beträffande beslut av det slaget bör emellertid ett underkännande, enligt vad

Högsta domstolen uttalade, komma i fråga endast om beslutet framstår som uppenbart felaktigt.

10. Som framgått är utrymmet för att vägra verkställighet inte fullt lika begränsat om exekutionstiteln inte kan angripas på något annat sätt än i form av en invändning mot verkställighet. Av betydelse är därför om länsstyrelsens beslut kunde överklagas.

Möjligheten att överklaga länsstyrelsens beslut

11. Någon bestämmelse rörande rätt att överklaga ett beslut av det här aktuella slaget finns varken i lönegarantilagen (1992:497) eller i lönegarantiförordningen. Inte heller på annan plats finns det några regler med sådan innebörd. När det gäller förvaltningsbeslut finns det emellertid enligt praxis och doktrin möjligheter att överklaga även i fall då det saknas direkta bestämmelser om det (se Trygve Hellners och Bo Malmqvist, Förvaltningslagen med kommentarer, 3 uppl. 2010, s. 266 ff., och Hans Ragnemalm, Förvaltningsprocessrättens grunder, 8 uppl. 2007, s.152 ff.).

12. Länsstyrelsens beslut uppfyller de krav som ställs upp i praxis och doktrin för att ett beslut ska vara överklagbart. Slutsatsen blir att det, såvitt kan bedömas i detta mål, har varit möjligt att överklaga beslutet. Detta innebär att utrymmet för att i verkställighetsärendet underkänna beslutet är ännu mer begränsat än det var i 1984 års fall (jfr rättsfallet NJA 2006 s. 657). Den bedömningen förändras inte av att länsstyrelsens beslut har saknat en upplysning om hur det hade kunnat överklagas (21 § andra stycket förvaltningslagen, jfr prop. 1985/86:80 s. 71 f.). Oavsett om detta har haft någon inverkan på Fabecs praktiska möjligheter att överklaga beslutet om återbetalning, kan den utelämnade fullföljdshänvisningen inte leda till att länsstyrelsens beslut i stället överprövas inom ramen för verkställighetsärendet (jfr RÅ 1973 ref. 59).

Prövningen i detta fall

13. Eftersom ett beslut av länsstyrelsen av det aktuella slaget alltså kan överklagas är, i enlighet med det tidigare sagda, möjligheterna att på verkställighetsstadiet underkänna exekutionstiteln ytterligt begränsade. En följd av detta är att det inte har funnits något utrymme för verkställighetsmyndigheten att på den av Fabec angivna grunden underkänna exekutionstiteln. Något hinder mot verkställighet har därmed inte förelegat. Hovrättens avgörande ska alltså stå fast.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Ella Nyström, Gudmund Toijer, Göran Lambertz, Ingemar Persson och Martin Borgeke (referent)
Föredragande justitiesekreterare: Anu Rintala